

Nr 6.*Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande över motion
angående fördelningen av byggnadstillstånd i fråga om
bostadsbyggande och industriell anläggningsverksamhet.*

I motion nr 286 har herr *Nilson* i Spånstad *m. fl.* hemställt, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t framföra de synpunkter i fråga om fördelningen av byggnadstillstånd såväl beträffande bostadsbyggande som industriell anläggningsverksamhet som i motionen anlagts.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från arbetsmarknadskommissionen, byggnadslånebyrån, industriförbundet, landskommunernas förbund, landsorganisationen (LO), lantbruksförbundet, riksförbundet landsbygdens folk (RLF) och stadsförbundet. Motionen avstyrkes av arbetsmarknadskommissionen, byggnadslånebyrån, industriförbundet, LO och stadsförbundet. Lantbruksförbundet anser, att intill dess utredningen rörande näringslivets lokalisering föreligger de i motionen antydda metoderna måtte komma till användning. RLF håller före, att det är angeläget att de av motionärerna framförda synpunkterna beaktas av de myndigheter, som ha att fördela byggnadstillstånden, men att anledning icke föreligger att ta upp problemet till behandling på längre sikt. Landskommunernas förbund tar ej ställning.

Arbetsmarknadskommissionen upplyser att av antalet bostadslägenheter, var till byggnadstillstånd beviljats under föregående år, 35 % falla på den egentliga landsbygden samt städer och tätorter med mindre än 3 000 invånare. Av den totala ökningen av beviljade byggnadstillstånd mellan 1944 och 1946 falla nära $\frac{4}{5}$ på bostadsbyggande utanför kvotorterna, till vilka höra samtliga städer med över 10 000 invånare, åtskilliga av de mindre städerna, en del köpingar och municipalsamhällen samt vissa landskommuner. En tydlig förskjutning till landsbygdens fördel har skett. Medan totala antalet byggnadstillstånd för riket i sin helhet stigit från 100 år 1944 till 125 år 1946, har det för städerna med över 100 000 invånare sjunkit från 100 till 93 men för den egentliga landsbygden stigit från 100 till 245. Av de totala kostnaderna om 39,7 milj. kr. för byggnadsarbeten, för vilka s. k. tremannatillstånd erfordras, belöpa 27,3 miljoner kr. på den egentliga landsbygden samt städer och övriga tätorter med under 3 000 invånare.

De under år 1946 avslagna ansökningarna om särskilda byggnadstillstånd för industribyggnader uppgå för städerna med över 100 000 invånare till 23,8 % av totalkostnaden och därefter i fallande skala till 6,3 % för den egentliga landsbygden. Även om samtliga ansökningar från landsbygden bifölles, skulle det icke nämnvärt ändra proportionen. För industriföretag med s. k. tremannatillstånd falla över 50 % på den egentliga landsbygden och de mindre tätorterna.

Kommissionen framhåller vidare att beviljandet av byggnadstillstånd för bostä-

der i kvotorter helt hålles inom ramen för den fastställda kvoten, medan ansökningar för byggande av hus uteslutande för bostadsändamål på den egentliga landsbygden så gott som undantagslöst beviljas. Undantagen avse enfamiljshus med exceptionellt stora utrymmen, en princip som följes för såväl städer som landsbygd.

I de anförda siffrorna ingå ej företag, som på landsbygden och i mindre tätorter utföras med lån från den statliga egnahemsorganisationen.

Då det gäller nyetablering av industriföretag, har man med framgång sökt verka för förläggning till andra orter än de största städerna.

Kommissionen slutar med att framhålla, att tillståndsgivningen för landsbygdens vidkommande sker efter generösare grunder än vad som gäller för tätorterna, men att helt slopande av tillståndsgivningen icke gärna kan ske, så länge svår materialbrist och penningpolitiska skäl nödvändiggöra ytterligare åtstramning.

Byggnadslånebyrån, industriförbundet, landsorganisationen och stadsförbundet anlägga i huvudsak samma synpunkter som arbetsmarknadskommissionen.

Lantbruksförbundet finner, att det kan inge principiella betänkligheter, om man skulle använda den statliga byggnadsregleringen som ett instrument för att åstadkomma en lämplig befolkningsfördelning, men att i nuvarande läge snabba och effektiva åtgärder äro erforderliga för att hejda eller fördröja landsbygdens avfolkning, varför även byggnadstillståndsgivningen kan behöva användas som medel tills vidare.

RLF förklarar sig inse, att avsevärda inskränkningar i byggnadsverksamheten äro nödvändiga även vad det gäller landsbygden, men anser det vara angeläget, att därvid inskränkningen icke mer än vad som är oundgängligen nödvändigt kommer att drabba landsbygden.

Utskottet kan för sin del icke finna annat, särskilt av den av arbetsmarknadskommissionen lämnade redogörelsen, än att fördelningen av byggnadstillstånd skett med stort hänsynstagande till landsbygdens intressen. Enligt vad som framgår ha ansökningar om byggnadstillstånd för byggande av bostäder för landsbygdens del i regel beviljats och endast avslagits, då byggnaden haft viss lyxkaraktär. Särskilt mycket synes då ej kunna vinnas genom en än generösare behandling av ansökningar från landsbygden, ty det synes utskottet icke gärna kunna komma i fråga att på landsbygden tillåta uppförande av onödigt stora bostäder samtidigt som man i åtminstone somliga kvotorter måste iordningställa rena nödbostäder.

Även i fråga om tillståndsgivningen för uppförande av industribyggnader synes man i görligaste mån ha sökt tillgodose landsbygdens intressen. Det torde jämväl ligga i åtminstone de större städernas eget intresse att icke dra till sig ytterligare industri. Att man icke i nuvarande läge, då det framför allt gäller att öka produktionen, kan förbjuda rationalisering av i städerna redan befintlig industri, synes utskottet vara en självfallen sak.

Utskottet, som utgår ifrån att även framdeles vid beviljandet av byggnadstillstånd landsbygden måtte tillgodoses i lika stor utsträckning som hittills, anser

för sin del föga vara att vinna genom en skrivelse i enlighet med motionens yrkande, varför utskottet får hemställa,

att motion II: 286 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 17 april 1947.

På utskottets vägnar:

SIGRID EKENDAHL.

Närvarande: fru Ekendahl, herrar Jönsson i Rosshol, Fahlman, Johansson i Kalmar, Antby, Lundqvist, Hansson i Skegrie och Skantzé.
